

Hämnden

Hämnden

eller "Gycklaren"

fritt efter Victor Hugo och Giuseppe Verdi

av Christian Lanciai (2004)

Personerna:

Kungens kavaljerer
Kungen
Quasimodo, hans puckelryggige narr
Charlotte, dennes dotter
Renard, hennes fästman
Scaramouche, hallick
Madeleine, vackert fnask

Handlingen tilldrar sig i Paris under senare delen av 1500-talet.

Copyright © Christian Lanciai 2004

Hämnden

Akt I scen 1. Hovet.

- 1 Kungen har roat sig igen.
2 Vad håller han på med egentligen?
3 Fråga kungen. Han vet det inte själv.
4 Nej, han håller ju sig fri från ansvar i sina handlingar.
1 Därför kan han agera desto friare.
2 Frågan är om det inte kommer att hämna sig en vacker dag.
3 Ingen nemesis biter på hans hybris. Han klarar sig alltid.
4 Han är ju kung.
2 Och ingen vågar kritisera honom.
3 Alla vet att det inte lönar sig. Hans egen mor har gett upp. Förmaningar för honom är att spilla vatten på en gås.
4 Sådana äro de alla, dessa kungliga ofelbarheter. De har det i blodet.
1 Bara för att de har makt, herravälde och pengar är de immuna mot varje tänkbar hemsökelse.
2 Jag är inte så säker på det. Kungar har en viss benägenhet ibland att få en dolk i ryggen.
3 Inte denna kung. Han roar sig för mycket.
1 Pass på! Här kommer den puckelryggige narren.
4 Tänk att ett sådant missfoster kunde få en så vacker dotter!

1 Kungen lär kasta sina ögon på henne.
3 Vem kastar han inte sina ögon på? Och vem faller inte för honom?
1 Ingen!
3 Just det! Och ingen skulle våga göra motstånd.
2 Det talas om att kungen kastar lystna blickar på din dotter, Quasimodo.
Quasimodo Han har aldrig sett henne.
2 Är du säker på det?
Quasimodo Min dotter har aldrig sett honom. Hur skulle han då ha kunnat se henne?
1 Han kanske bara har hört ett vackert rykte om henne.
3 Någon måste ju ha sett henne någon gång utan hennes far.
Quasimodo Hon har inga hemligheter för sin far.
1 Och vad är det för hemligheter som hon inte har för sin far?
Quasimodo Att hon är älskad och inte bara av sin far.
2 Där ser du!
Quasimodo Men jag känner hennes kavaljer, en ädel man, som uppvaktar henne med hjärtat och inte bara med ögat.
1 Vem uppvaktar inte en dam med mer än bara ögat? Mannen har ju lika många lemmar som sinnen.
Quasimodo Ni bara driver med mig, era obarmhärtiga skälmar.
3 Vi har alltid undrat hur du kunde få barn och med vem.
Quasimodo Vet hut!
1 Hon bar dock knappast puckel baktill men måste ha fått en framtill.
Quasimodo Jag älskade min hustru, era lymlar!
3 Det tvivlar vi inte ett ögonblick på, men älskade hon dig?
Quasimodo Jag hade aldrig fått en så ljuvlig dotter annars. Där har ni ett vackert bevis på en äkta kärlek.
4 Plåga honom inte mera nu. Låt honom få ha sin stolthet i fred.
1 Vad är en gycklare till för om inte för att gycklas med?
Quasimodo Jag är kungens gycklare, men ert gyckelspel kommer mig inte vid.
4 Förlåt dem. De är som barnungar som bara tycker om att retas för att se hur långt det kan drivas.
Quasimodo Jag är van vid dem. De driver mig till vansinne varje dag, men jag blir aldrig vansinnig, och det retar dem.
4 Ni är som lekfulla katter på en hund, mina herrar, men hunden bara struntar i er.
2 Pass på, här kommer kungen.
kungen Min gycklare i farten igen, jag ser, med sin vanliga dispyt med mina kavaljerer. Roa mig, i stället, puckelrygg.
Quasimodo Min konung roar sig bäst själv, om jag inte tar fel.
kungen Jag roar mig bäst med din hjälp.
Quasimodo Även när jag är orolig?
kungen Vad har du att vara orolig för?
Quasimodo Inte ens jag kan alltid vara rolig.
kungen Ingenting är roligare än en orolig rolighetsminister.
Quasimodo Och ingen kung är oroligare än en nöjeslysten kung.
kungen Du sa det! Vad vore livet utan kvickhet? Låt det gå runt, låt det snurra, töm flaskorna och hurra, låt det gå undan, bara inget stannar upp! Vad rör det mig vem som faller på vägen? Skaffa mig roliga ministrar, det gör inget om de myglar och mixtrar, bara de inte blir tråkiga! Det enda outhärdliga i livet är långsamhet, och

det enda jag vägrar mig i livet är att ha tråkigt. Undersåtar är till för att utnyttjas av överheten, i synnerhet i dennas ständiga behov av att ha roligt! Nå, har ni några nya jippon på gång?

1 Vi har hört talas om ett intressant etablissemanng som innehas av en viss Scaramouche i bortre ändan av stan vid floden. Han kan fixa fram vilka nöjen som helst.

kungen Lätta vackra damer?

1 I synnerhet det.

kungen Ju lättare och vackrare, desto bättre, ty är de bara tillräckligt lätta kan man glömma dem genast och vållar de aldrig problem. Ingenting är värre och tråkigare än älskarinnor som tar kärleken på allvar. Fastnar man för en sådan kan man ha bekymmer för resten av livet.

1 Får man bekymmer med en sådan kan Scaramouche fixa henne också.

kungen Du menar – så här? (*gör en gest över halsen*)

1 Utan att det märks.

kungen Den skälmen måste jag anlita! Han ställer inga frågor?

1 Inga namn, ingen hållhake.

kungen Det låter som den idealiske kopplaren! Det måste vi undersöka närmare! Kom, mina vänner! Låt oss överlägga! (*drar ut med kavaljererna i hjärtligt samspråk*)

Quasimodo Hans majestät av ytlighet, flärd och lättsinne har åtminstone aldrig tråkigt. Låt honom ha roligt så länge det går, för så länge får jag åtminstone behålla jobbet. (*Charlotte inträder.*) Charlotte! Vad gör du här? Du borde inte visa dig här vid hovet.

Charlotte Min far, det har hänt något.

Quasimodo Berätta!

Charlotte Min vän är skuggad och känner sig hotad, och han fruktar att någon från hovet förföljer honom.

Quasimodo (avsides) Skulle någon befria mig från den svärsonskandidaten skulle jag bli av med mitt enda bekymmer. – Vad säger du, flicka? Har någon hotat Renard?

Charlotte Inte direkt, men han känner sig hotad. Kan inte du ta reda på om det rör sig om någon intrig mot honom?

Quasimodo (avsides) Jag har själv initierat den för att skydda min dotter. – Naturligtvis, mitt hjärta. Du vet att jag gör vad som helst för dig.

Charlotte Tack, far. Jag är så orolig.

Quasimodo Ingenting att vara orolig för. Quasimodo är känd vid hovet som den som fixar allt. Låt mig nu få följa dig hem. Du borde aldrig gå ut ensam när mörkret står för dörren. (*ledsagar Charlotte ut*)

(*Kungen hörs skratta. Han återkommer med kavaljererna.*)

kungen Narren borta? Utmärkt! Jag gillar ert anslag, mina vänner! Den narren hånar och föraktar oss alla, och han kan behöva bli dragen ordentligt vid näsan själv en gång! Vi ska planera det noga, så att ingenting går fel. Jag kan knappt vänta tills jag får se hans min morgonen efteråt! Patent tablå, mina herrar! Det blir det roligaste på länge!

1 Det vore allra bäst om vi kunde få honom själv till vår medhjälpare!

3 Sabba inte saken nu, din skälm! Gör det inte svårare än det är, och låt oss inte ta några onödiga risker!

2 Ingenting är svårare än att få ut en professionell jungfru ur hennes jungfrubur, om hon hålls inspärrad där av sin fader.

4 Men har hon inte en älskare?

3
kungen

En ärlig naiv kavaljer. Det är bara att köra över honom.
Det ska bli roligt! Kom, mina vänner! Det här tarvar en bågare!
(*De drar hjärtligt vidare ut tillsammans.*)

Scen 2. Narrens hem.

Renard Frågan är vad de egentligen vill, och det otäcka är att jag inte ens kan gissa mig till saken. Jag har aldrig gjort någon fluga för när, och mitt enda brott, om det är ett brott, är att jag älskar dig.

Charlotte Det oskyldigaste av alla brott, så oskyldig som jag är.

Renard Tror du att din far kan ha något att göra med saken? Han tenderar ju att vara överbeskyddande.

Charlotte Som alla fäder mot sina döttrar. Jag har frågat honom. Han vet ingenting om någon intrig mot dig.

Renard Om han visste något skulle han ha skäl att förneka det.

Charlotte Nej, han är inte sådan.

Renard Du tror inte att han har något emot mig?

Charlotte Absolut inte. Han vet lika väl som jag att du är det enda undantaget bland alla rötäggen.

Renard Det är kanske därför rötäggen vill åt mig.

Charlotte Och det kan inte vara så att du bara inbillar dig vara hotad? Det är lätt att få förföljelsemani i dessa hovkretsar.

Renard Jag önskar det vore så att du har rätt. Kanske jag bara inbillar mig att jag är hotad. Men varför döljer sig då mina skuggare bakom masker?

Charlotte Är de maskerade?

Renard De inte bara skuggar mig utan gömmer sig även bakom masker.

Charlotte Det verkar skumt.

Renard Minst sagt. Något styggt är på gång.

Charlotte Jag ska fortsätta oroa min far med saken. Men jag känner att han är på väg. Det är bäst du skyndar dig.

Renard När ska vi äntligen få slut på detta smygande och smusslande för att få träffas?

Charlotte När vi blir gifta, älskade, men först måste jag få min far att gå med på det.

Renard Blir det svårt?

Charlotte Det fixar sig med tiden. Jag vet det.

Renard Vi får leva på vårt tålmod.

Charlotte Tills vidare, men det lönar sig alltid.

Renard Jag hoppas du har rätt. (*skickar en smällpuss*)

Charlotte Farväl, min älskade. (*Renard går.*)

Kan min far ha något med saken att göra? Det får inte vara så. Det kan inte vara så. Han är ju en naturlig far som måste främja sin dotters intressen.

Quasimodo (avsides) Han har varit här igen. Jag känner det.

Charlotte Välkommen hem, min far. Något nytt från hovet?

Quasimodo Nej, bara de vanliga elaka intrigerna.

Charlotte Har du fått veta något om anslaget mot Renard?

Quasimodo Det finns inget motiv för något sådant. Han är oskyldig. Antagligen är det något han inbillar sig.

Charlotte Han säger att hans förföljare döljer sig i masker.

Quasimodo Det låter sjukt. Varför skulle de göra det?

Charlotte Det undrar jag också.
Quasimodo Kungen har alltid upptåg på gång, men de är bara skälmstycken som aldrig är allvarligt menade eller leder till något. Antagligen har Renard bara sett några kavaljerer smyga omkring på jakt efter något nytt offer åt kungen att roa sig med.
Charlotte Den kungen roar sig för mycket.
Quasimodo Ingen kung kan roa sig för mycket. Det är därför han är kung.
Charlotte Ingen dam går ju säker för honom.
Quasimodo Jo, du gör det, så länge jag finns här som din far som kan beskydda dig.
Charlotte Men alla de flickor som blir hans offer? Vem beskyddar dem?
Quasimodo Min flicka, ingen kvinna faller som inte vill det själv. För dem som inte vill det finns det kloster. Om kungen får en flicka som faller för honom så faller hon för att hon inte har något emot att falla för en kung.
Charlotte En kung borde syssla med viktigare saker.
Quasimodo För den här kungen finns det inga viktigare saker.
Charlotte Det måste det finnas. Landets regering, till exempel.
Quasimodo Min flicka, jag ska låta skydda Renard lika väl som jag skyddar dig. Det lovar jag.
Charlotte Tack, far. Mer kan jag inte begära.

Akt II scen 1.

kungen Är kuppen klar? Är allting förberett?
 1 Ers majestät, ingenting kan gå fel.
kungen Det är viktigt att ingen anar något förrän vi har fait accompli.
 2 Det behövs bara tre saker för att vad som helst ska lyckas: snabbhet, beslutsamhet och precision.
 4 Och att vara uppmärksam på den mänskliga faktorn.
 3 Det gäller att ha ögon i nacken för att undvika dolkar i ryggen.
kungen Ni är mina ögon i nacken, mina händer i utförandet och mina utvalda medarbetare.
 1 En ära för oss, ers majestät.
kungen Huvudsaken är att ni har roligt och att vi alla har roligt.
 3 Vem kan ha annat i ert sällskap?
kungen Det är meningen.
 4 Här kommer den mänskliga faktorn. (*Quasimodo uppenbarar sig.*)
kungen Vad nytt, Quasimodo? Det har kommit till vår kännedom att er dotter är i fara.
Quasimodo Hur så?
kungen Har hon inte en friare?
Quasimodo Jo, och en högst efterhängsen sådan. Men jag är inte orolig. Han är ofarlig.
kungen Vilken friare är ofarlig för sin kvinna? Vilken hustru är inte våldtagen före äktenskapet? Vilken dam går säker för någon man? Svaret är ingen, och det är en regel utan undantag som all mänsklig erfarenhet bara kan bekräfta.
Quasimodo Jag litar på min dotter.
kungen Men kan er dotter lita på sin fästman? Låt oss ha honom under uppsikt, så att ingenting händer.
Quasimodo Tack, ers majestät. Kungligt beskydd kan aldrig skada.

2 Lita på kungen i alla väder. Han vet vad han gör.
 3 Den som står under hans beskydd kan aldrig råka illa ut.
 4 (*avsidet*) Allra minst en obetydlig narr som står i vägen för honom.
 1 Förlåt om vi har drivit med dig lite väl grymt ibland, Quasimodo, men vet att i hovet är ingenting på allvar. Det är bara fjärilsvingars stoft, som försvinner med dagfjärilens fåfänga flykt för att försvinna från nuet.
 2 Du är outhärlig för kungen, då du är ännu roligare att gyckla med än vad du är rolig själv.
Quasimodo Jag behöver inte vara rolig. Ni ser ju hur jag ser ut. Vad är roligare än lyteskomik? Jag vore ännu roligare för er om jag haltade och stammade och läspade. Men min puckel är alldeles tillräcklig. Låt hela världen ha roligt på min bekostnad. Det finns ingen mera nyttig uppgift i världen än att få den att skratta. Larva er bara, era översittare, men skrattar bäst som skrattar sist, och själv sparar jag mitt skratt tills jag är ensam kvar på scen och all fåfänglighet har gått under genom sin egen fåfängas narrspel.
kungen En allvarlig narr är mera guld värd än den klokaste minister. Alla i mitt hov är bara narrar, men du är den enda kloka av dem, och det ska gudarna veta, att du som rolighetsminister vore bättre än en statsminister. Här ska du få en gåva som bevis på min uppskattning. (*tar av sig en präktig guldkedja och hänger den på Quasimodo*) Behåll den så länge. Du kan behöva den, ty hela landet förtjänar att sättas i respekt för dig.
Quasimodo Jag tackar er, min konung, och är något förbryllad över denna välvilja, som ni aldrig visat mig förut.
kungen Ta bara vara på den och missbruka den inte.
Quasimodo Har jag någonsin missbrukat ert förtroende? Har jag någonsin kläckt en dålig vits? Har jag någonsin saboterat era gyckelspel? Har jag någonsin fallit ur rollen?
alla Nej, aldrig!
Quasimodo Ingen risk, ers majestät, att jag ej skulle vara konsekvent.
kungen Det är bra, Quasimodo. Håll stilen! Nu, mina herrar, till våra angelägnare plikter. Vi har en viktig affär att sköta.
 (*går ut med kavaljererna, hemlighetsfullt tisslande och tasslande*)
Quasimodo De har någonting i kikaren. Ämnar de likvidera Renard bara för att skydda min dotter? Det vore en nåd att stilla bedja om. Det är bäst jag följer efter dem på avstånd, så att jag inte missar något. (*följer efter dem ut.*)

Scen 2. Renards hus.

Man ser Renard och Charlotte i övre våningen.

Renard Min älskade, du är tryggare här än i din faders hus.
Charlotte Ändå borde jag inte ha kommit hit. Min far kan misstänka något.
Renard Han har varit mot mig från början. Jag har skäl att misstänka det är han som satt kungens agenter på mig.
Charlotte Så får du inte säga. Det kan inte vara sant. Så onaturlig kan han inte vara.
Renard Men om det är sant?
Charlotte Då har jag ingen annan än dig i hela världen. Men min far har sagt, att man inte har skäl att tvivla på någon förrän han själv bryter sitt ord. Jag litar både på dig och min far. Det är bara kungen och hans hejdukar jag fruktar.

Renard Där makten finns frodas maktmissbruket. Ingenting korrumperar utom makten. Den är en sjukdom och den lömskaste av alla, ty den är som en smittsam sinnessjukdom.

Charlotte Och bara de som står utom dess räckhåll märker symptomen. Det är som den som transpirerar, som inte själv märker att han luktar, men alla andra gör det.

Renard Och parfymen är bara grannlåt och löjlig maskering, som bara gör stankens upphovsman mera absurd.

Charlotte Men tyst! Jag hör något.

(Maskerade män smyger utanför snabbt mellan pelare och portingångar.)

Renard Jag hör inget. Det är nog bara inbillning.

Charlotte Kanske, som dina maskerade förföljare.

Renard Låt oss glömma dem. Bara vår kärlek betyder något. Det är dags att vi gör allvar av saken.

Charlotte Om min far har det minsta emot dig, Renard, är det ensamt skäl tillräckligt att jag skulle falla för dig.

Renard Han har vänt hela sin värld emot mig. Jag är säker på det.

Charlotte Älska mig då, Renard, så att du genom mig vinner hela hans värld på din sida.

Renard Du behöver inte be mig två gånger. *(De älskar.)*

(Kungen och hans maskerade män samlas nedanför.)

1 Tårtan är serverad. Hans dotter är här och ger sin jungfrudom åt älskaren.
kungen (maskerad som de andra) Då måste vi ju rädda henne.

2 Vi kom i grevens tid.

kungen Men vi måste agera tyst, smidigt och effektivt.

3 Tyst! Det kommer någon!

kungen Puckelryggen! Som på beställning!

4 Han har följt efter oss.

kungen Låt oss gömma oss. *(De gömmer sig.)*

Quasimodo (kommer in) Vart tog de vägen? Jag känner inte dessa kvarter. Jag borde inte ha följt efter dem. Nu är jag vilsen själv.

kungen (överraskar Quasimodo) Här har vi en medhjälpare i grevens tid!

Quasimodo Är det inte – hans majestät?

kungen Jo, och vi är ute på en räddningsmission! Vi har noga bevakat dina intressen, Quasimodo. Du anar inte vem som bor här i huset.

Quasimodo Nej.

kungen Renard, din dotters uppvaktare, som i trånad efter din dotter nu har nöjt sig med en annan jungfru, som han just nu deflorerar.

Quasimodo Den kanaljen!

kungen Vi har beslutat rädda henne innan det är för sent.

Quasimodo Och Renard?

kungen Vi kastar ut honom genom fönstret, så får du äran att predika moral för honom sedan.

Quasimodo Det är lika bra ni dödar honom genast, så är min dotter av med honom.

1 Och hans frilla räddas till hans majestäts säkrare förvaring.

kungen Men vi behöver din hjälp, Quasimodo. Kan du hålla i stegen?

Quasimodo Naturligtvis. För en gångs skull uträttar ni något ärligt.

kungen Ja, det är meningen. *(till de andra)* Kvickt nu! Sätt fart! Res stegen! *(stegen reses, och de maskerade männen beger sig snabbt och tyst upp till Renards fönster.)*

Renard Jag hörde något alldeles tydligt.

(Han kommer till fönstret men till fel fönster. De andra slinker in i andra fönstret och lyckas genast tysta och munkavla Charlotte.)

Inbrottstjuvar! Vårdsmän! Kvinnorövare!

1 Kvinnorövare kan du vara själv. *(sticker ner Renard)*

3 En kanalje mindre.

2 Sätt fart nu! Låt inte kungen vänta!

(de stoppar den avsvimmade Charlotte i en säck, tillsluter säcken och bär ner henne för stegen, som Quasimodo håller i.)

3 Det är lugnt. Hon är avsvimmad och tyst.

kungen I natt har du verkligen gjort en insats för att rädda en ung kvinnas ära, Quasimodo.

Quasimodo Jag hoppas verkligen er mission har lyckats.

kungen Den har lyckats. *(kumpanerna kommer ner med säcken med Charlotte)* Tack för hjälpen, Quasimodo. Vi ses senare.

(När han ger sig av med de andra:) Nu börjar det verkligen roliga!

Quasimodo *(ensam)* Vad har jag gjort? Varit kungen behjälplig i en enlevering. Och Renard ligger blödande där uppe, kanske död. Har jag varit medhjälpare till mord? Bevare mig väl! Vad har kungen lurat mig in i egentligen? *(klättrar upp)*

Quasimodo *(uppe)* Renard! Död! Badande i sitt eget blod! De stack bara ner honom! Men vad är detta? *(finner Charlottes kapp)* Min dotters kapp! Skulle hon verkligen ha gett sig åt honom redan? Detta är ju förfärligt! Jag har hjälpt kungen enlevera min egen dotter! Vad har jag gjort! Vad har jag gjort! *(faller ihop i bitter gråt med sin dotters kapp)*

Akt III scen 1. Hovet.

1 Kungen har roat sig i natt.

2 Vad har han gjort med henne?

1 Han har satt henne i säkert förvar hos en viss Scaramouche, som driver en håla i utkanten av staden vid floden, där lik lätt kan försvinna....

3 En pålitlig fångvaktare.

1 Den pålitligaste tänkbara. Fången är inte ens medveten om att hon är fånge.

4 Och vad säger fadern?

1 Det får vi se när han kommer.

3 Här kommer nu kungen. Han verkar utvilad och i bästa form.

kungen *(kommer in, sträcker på sig och gäspar)*

1 Har ni haft en angenäm natt, ers majestät?

kungen *(efter gäspningen och sträckningen)* Den bästa tänkbara. Det var länge sedan jag erbjöds en så fullmogen oskuld. Det var nästan den läckraste frukt jag någonsin plockat.

2 Vet hon vem ni är?

kungen En furste och adelsman. Det räcker så. Jag har svurit henne evig trohet, och hon är nöjd med det.

3 Så hon väntar troget på er inför kvällen?

kungen Hon är så trogen att hon tror på mig. Hon är så godtrogen att hon nästan är tråkig från början.

1 Scaramouche har fixat era överskottsdamer förut.

kungen Ja, och han skvallrar inte. Jag kan lita på honom.

2 Han har ju betalt.

3 Han har gjort sig en förmögenhet på kungens diskretion. Han är inte dummare än att han underhåller ett gott levebröd.

kungen Han vet att olydnad straffas med döden.

4 Vet ni något om fadern?

kungen Fadern är en narr att strunta i, som alla narrar. Även han är mån om sitt levebröd.

1 Han gör klokast i att inte klaga.

2 Men han är inte dum.

3 Den gode Quasimodo tål vad som helst. Vi har aldrig lyckats spränga hans tålamod.

4 Här kommer han.

kungen Var hälsad, Quasimodo. Har du sovit gott idag?

Quasimodo Inte lika gott som ni.

kungen Och hur vet du att jag sovit alls?

Quasimodo Det vet jag.

1 (till de andra) Han vet det.

2 Vad vet han?

3 Tyst!

kungen Hur skulle du veta det?

Quasimodo Hur skulle jag veta det? Jag har tjänat hovet i hela mitt liv. Jag känner turerna här. Jag vet när kungar sover gott och när de inte gör det.

kungen När gör de det inte?

Quasimodo Alltid, för de har alltid något att frukta.

kungen Då sover de aldrig gott?

Quasimodo Jo, de gör det ibland.

kungen Som när?

Quasimodo Som nu.

kungen Du talar i gåtor.

Quasimodo (med en bugande gest) Ers majestät vet mer än jag om sina egna drömmar.

kungen Naturligtvis. Ändå borde du ha sovit gott idag efter att ha befriats från en besvärlig rival om din dotter.

Quasimodo Vad vet ni om min dotter?

kungen Varför frågar du? Har du slarvat bort henne?

Quasimodo Ers majestät, ni har trampat på en mask. Får då masken inte vrida sig?
(Kavaljererna börjar viska sinsemellan.)

4 (avsides) Det har gått för långt.

kungen (skoningslös) Menar du att befrielsen från din dotters kränkare var ett slag som drabbade dig?

Quasimodo Ers majestät vet vad jag menar.

kungen Fann du då inte blod i sängen? Var din dotter inte kränkt? Gjorde vi dig inte en tjänst?

Quasimodo Ers majestät kommer undan med mordet, men ingen kommer undan dess svallvågor.

kungen Vad menar du?

Quasimodo Det behöver jag inte förklara.

kungen Hotar du med vedergällning?

Quasimodo Ingen hotas av något, ty slaget har redan fallit. Nu gäller det för offren att överleva sin egen död.

1 Du måste mena kriget.

3 Ja, det krävs ju alltid ofrånkomliga offer.

Quasimodo Men det är ert majestät som startar krig, inte dess offer.
kungen Det är riktigt. Därför föredrar jag att inte kriga utan att ha roligt i stället.
Quasimodo Det finns kungar som föredrar blodigare nöjen än krig.
kungen Inget blod för mig, tack. Jag tål inte se det. Jag föredrar vin, kvinnor och sång.
4 Men vissa kvinnor blöder för mäns nöjen, och vissa kvinnor har fäder med hjärtan som blöder för dem. (*Alla vänder sig till honom.*)
kungen Försöker du vara rolig?
4 Inte alls.
Quasimodo Det är bara jag som är rolig här, för jag haltar.
kungen Just det. Dig kan vi alltid skratta åt. Det är ditt jobb. Det är tur för dig att du sköter det.
Quasimodo Jag har aldrig sviktat hittills.
kungen Fortsätt så, och vi ska nog finna din dotter åt dig.
Quasimodo Vet ni var hon finns?
kungen Vi vet att du har förlorat henne, men allt kan återställas.
Quasimodo Jag visste inte att hon var förlorad förrän jag kom fram till hennes friares blod.
kungen Glöm den friaren. Din dotter har redan glömt honom.
Quasimodo (med en bugning) Ers majestät behagar skämta.
kungen Det är alltid ett nöje att gyckla med er, Quasimodo, för ni kan konsten att aldrig ta det allvarligt.
(går med sina vänner, men 4 stannar kvar.)
4 (försiktigt) Jag vet var hon finns, Quasimodo.
Quasimodo Nå?
4 I förvar hos Scaramouche vid floden.
Quasimodo Jag känner stället. Kommer kungen dit?
4 Han besöker stället inkognito, då Scaramouche är hans favorithallick.
Quasimodo Tack för den informationen.
4 Jag kan bara hoppas att din dotter klarar sig.
Quasimodo Tack, min vän. Du är den enda mänskliga i hela staten.
4 Glöm staten. Alla människor finns utanför.
Quasimodo Precis min egen slutsats. Men levebrödet klarar vi oss inte utan, det gives oss av staten, och därför är vi statens slavar.
4 Staten skulle kanske bli mänskligare utan sin konung.
Quasimodo Dina tankebanor är förledande.
4 Det är bäst att jag går. (*går*)
Quasimodo Staten skulle bara få en mindre att försörja, och kungen är dess största ekonomiska börda. Kungen kommer anonymt till Scaramouche, och Scaramouche mördar vem som helst för pengar. Jag kan få min hämnd! Saken är klar! Den påtrampade masken kan triumfera! Det kan finnas rättvisa här i världen! Min dotter, ännu är inte allting förlorat. Mitt människovärde kräver upprättelse!

Akt IV scen 1. Scaramouches skumma näste.

Scaramouche Det är bra, Madeleine. Ni duger.
Madeleine Tror du jag har någon chans?
Scaramouche Gör dig bara inte till för mycket. Var bara naturlig. Sänk inte blicken och försök hålla fast vid konversationen. Fråga aldrig: "Vad sa du?" eller "Va?" eller

något i den stilen, utan om det är något du inte begriper så håll bara med och låtsas förstå. Höga herrar tål inget annat än ja-sägare.

Madeleine Ja, jag säger då inte nej till honom.

Scaramouche Här kommer han nu. Träng dig inte på utan låtsas snarare ointresserad.
(*Kungen klädd som enkel adelsman kommer in.*)

kungen Är hon kvar?

Scaramouche Så klart att hon är kvar. Hon bara väntar på er.

kungen Inga klagomål? Inga tårar? Ingen ruelse?

Scaramouche Hon skulle bara våga.

kungen Nåja, släpp ner henne. Låt oss se om hon lärt sig något.

Scaramouche (*kastar en nyckelknippa till Madeleine*) Låt henne komma ner, Madeleine.
(*Madeleine går med nycklarna.*)

kungen Vem är hon? En zigenerska?

Scaramouche Ett blandblod av allt möjligt. Sådana är de bästa.

kungen Är hon tillgänglig?

Scaramouche Givetvis. Hon bara väntar på er aptit.

kungen Då måste jag få pröva henne.

Scaramouche Hon står till din tjänst. Hon är betydligt mera erfaren än den där dumma blondinen du hade med dig igår. Var tusan hittade du en sådan? Det är inte alls din stil.

kungen Det var ett skämt. Vi ville bara gyckla med hennes farsa en aning. Här är hon nu. (*Madeleine kommer med Charlotte.*) Hur mår du, min sköna? Har du sovit gott?

Charlotte Varför gör ni så här mot mig? Vad ont har jag gjort er? Och varför vill ni inte besvara några frågor? Vad är meningen? Var det på min fars order ni mördade min älskade?

Scaramouche (*till Madeleine*) Hon är körd i skallen och fattar ingenting. Hon är färdig.

kungen Min ljuva, du ställer alltför många frågor. Hur kan jag väl svara på alla på en gång?

Charlotte Jag vet ingenting. Ni vet allt. Jag ber er utjämna obalansen.

kungen Nöj dig med vad du får, min sköna. Du fick en praktfull kärleksnatt helt gratis. Din friare kom aldrig ens vid dig. Jag har allt och kan ge dig allt, och du borde bara vara tacksam, eller hur? Har jag gett dig anledning till klagomål kanske? Är servicen inte god nog för min drottning?

Charlotte Jag har allt vad jag behöver utom min frihet.

kungen Säg inte att du vill återvända hem till pappa. Det var ju från honom du flydde in i din älskares armar.

Charlotte Han vet inte var jag är. Jag borde åtminstone höra av mig.

kungen Var bara lugn. Du ska få din frihet. Du ska få gå hem till din pappa, där han låser in dig i jungfruburen igen fastän det är för sent. Du har väl fattat åtminstone att han hjälpte oss ta livet av din vän?

Charlotte Är det sant?

kungen Du tror väl inte jag står här och ljuger?

Charlotte Jag fattar ingenting.

kungen Nej, du gör inte det. För henne upp tillbaka till hennes rum, där hon i lugn och ro och fullständig säkerhet kan få vänta på sin pappa tills han kommer, för han kommer säkert.

Madeleine Kom med mig, lilla vän.

Charlotte Ska ni låsa in mig nu igen?

Madeleine Det är bara för att skydda dig mot fler övergrepp från sådana som dessa.

(går upp med Charlotte)

kungen Samma procedur som vanligt, Scaramouche. Här får du för besväret.
(lägger fram en präktig pung med pengar)

Scaramouche Har du redan tröttnat? Hon var ju dock en jungfru.

kungen Men hon har redan börjat klaga och vissna. Hon höll bara för en natt, och frukten är redan uppäten. Så det är bara att slänga skalet.

Scaramouche Ännu en flicka att skicka medströms ner genom falluckan och utför floden, där alla försvinner spårlöst.

kungen Det är så en kloak ska fungera, Scaramouche. Spårlöst försvinnande och upplösning i atomer, så att inte ens stanken blir kvar och ännu mindre minnet. Men den där nya intresserar mig. Vad heter hon?

Scaramouche Madeleine. Hon är outslitlig.

kungen Det ska vi gärna testa. Säg till henne att vänta på mig. Jag återkommer senare. Och jag kan lita på att flickan försvinner spårlöst?

Scaramouche Naturligtvis. Den normala proceduren.

kungen Tack, min vän. Tills senare. (går)

(När han går ser han inte Quasimodo, som dock ser honom.)

Quasimodo Skulle jag inte ha rätt att hämnas? Vem skulle kunna hindra mig? Har han inte fullständigt vanärat sitt kungliga ämbete och ansvar med att bete sig som ett svin? Gör jag inte Frankrike en tjänst med att operera bort denna elakartade tumör? Han har ingen rätt att leva, och jag har ingen rätt att skona honom, när jag en gång fått vapnet i min hand. (knackar på)

Scaramouche Kom in.

Quasimodo Har jag kommit rätt? Är det stället som innehas av Scaramouche?

Scaramouche Det är jag själv. Vad kan jag göra för er?

Quasimodo Jag har hört att min dotter skulle ha förpassats hit.

Scaramouche Så ni är fadern. Det skulle jag ha förstått. Var välkommen. Er dotter är i goda händer här. (tecknar åt Madeleine att hämta henne)

Quasimodo Det tvivlar jag inte på. Hon fördes ju hit bara för att komma i säkerhet för sin efterhängsne friare.

Scaramouche Vi har skött om henne väl. Här är hon.

(Madeleine kommer med Charlotte.)

Charlotte Far! (störtar sig i hans armar) Äntligen! Säg att det inte var du!

Quasimodo Det var inte jag. Men vad gäller saken?

Charlotte Renard! Han är död!

Quasimodo Jag vet. Jag kom för sent för att rädda honom.

Charlotte Visste du om det?

Quasimodo Min kära, när det gäller hovintriger vet jag ingenting.

Charlotte Då är du lika oskyldig som jag.

Quasimodo Åtminstone nästan. De män som äger makten här i landet har spelat oss fula spratt. Men det är över nu. Jag har en del att göra upp med innehavaren av det här etablissemanget om. Tror du att du kan vänta på ditt rum så länge? Jag hämtar dig senare.

Charlotte Överge mig inte, far!

Quasimodo Aldrig. Det är en omöjlighet. Jag har kommit för att rädda dig, och allt skall bli bra igen, bara räkningarna först blir betalda.

Charlotte Du är väl inte skyldig något för mig?

Quasimodo Ingalunda. Tvärtom. Jag har en viktig skuld att driva in.

Charlotte Vore det inte bättre att låta det vara? Gör det inte värre än detta trassel redan är!

Quasimodo Tvärtom. Jag ämnar trassla ut det.
 Charlotte Du har väl bara inte hämnd i tankarna?
 Quasimodo Hämnd för vad? För Renards död? För ditt bortrövande? För allt vad du och jag gått igenom?
 Charlotte Vi har överlevt.
 Quasimodo Men det är också allt. Andra förtjänar inte att överleva i samma grad.
 Charlotte De har redan dödat Renard. Låt dem inte skörda flera offer.
 Quasimodo Det är just det jag tänker sätta stopp för.
 Charlotte Jag fruktar din demoniska beslutsamhet.
 Quasimodo Jag vet vad jag gör, och jag har rätten på min sida. Håll dig bara undan och vänta på din befrielse tills den kommer.
 Charlotte Det är kanske bäst att jag ingenting vet.
 Quasimodo Ja, det är bäst.
 Charlotte Håll dig utom räckhåll för männens planer och intriger, sade alltid min mor. Det är din enda chans att klara dig från deras egna fällor, som de själva fastnar i med sina offer.
 Quasimodo Din mor var en klok kvinna, och jag älskade henne.
 Charlotte Jag lyder dig, far. För mig tillbaka till mitt rum, Madeleine. Låt oss som kvinnor komma bättre överens än männen.
 Madeleine Kom, syster. Vi har mycket att tala om. *(De går ut.)*
 Quasimodo Nå, Scaramouche, kan jag lita på er?
 Scaramouche Det är det jag är till för.
 Quasimodo Jag har hört att ni är expert på lönnmord.
 Scaramouche Min diskretion är total.
 Quasimodo Hit kommer ibland en utsvävande adelsman, som roar sig med enleverade kvinnor här.
 Scaramouche Jag vet vem ni menar. Det finns ingen större libertin än han.
 Quasimodo *(tar fram en penningpung)* Här är mitt livs besparingar. Kan ni döda honom åt mig?
 Scaramouche *(gör stora ögon inför pengarna men håller god min)* Det blir en lätt match. Han misstänker ingenting. Hur vill ni det skall utföras? Det blir enklast om han bara försvinner i floden.
 Quasimodo Nej, jag vill ha liket i en säck, som jag sedan själv kan sänka i floden. Jag vill kunna vara säker på min sak.
 Scaramouche *(beredvilligt)* Som ni behagar.
 Quasimodo När kan ni göra det?
 Scaramouche Vid hans nästa besök här. Han kommer hit något senare.
 Quasimodo Jag betalar allt i förskott för att få det säkert gjort.
 Scaramouche Det finns ingen säkrare expert på området än jag.
 Quasimodo Jag trodde väl det. Jag väntar utanför. Kalla på mig när det är gjort.
 Scaramouche Det kan bli en stormig natt.
 Quasimodo Det får det gärna bli. Huvudsaken är att min dotters skändare dör.
 Scaramouche *(mäter honom med blicken)* Ni kan lita på mig.
 Quasimodo Tack för det. Då är vi överens. *(sträcker fram handen. Scaramouche tar den med någon tvekan.)* Ni tvekar?
 Scaramouche Inte alls. Men liksom ni beror av min diskretion beror jag av er.
 Quasimodo Naturligtvis. Lycka till. *(går)*
 Scaramouche Den stackars narren. Jag har redan fått betalt för jobbet, men jag tar gärna dubbelt betalt. Det blir ju ändå inga frågor. Vad herrarna vid hovet gör vågar de inte ens själva viska högt om.

(*Madeleine kommer ner.*)

Madeleine Vad ville han?

Scaramouche Göra affärer.

Madeleine Om sin dotter?

Scaramouche Nej, om gynnaren som tog henne hit.

Madeleine Vill han ha skadeersättning för sveda och värk?

Scaramouche Bättre upp. Han tror han kan hämnas och är blind av hämndlystnad. Bara därför (*visar penningpungen*) har vi fått dubbelt betalt.

Madeleine Tänker du döda mer än en?

Scaramouche Absolut inte, och absolut inte min främste arbetsgivare.

Madeleine Du bestämmer. Jag har ingenting med saken att göra.

Scaramouche Naturligtvis. Lämna allt åt mig. Det blir bäst så.

Madeleine Du inte bara kommer undan själv men ser till att alla dina medbrottslingar kommer undan.

Scaramouche Det är det minsta jag kan göra för dem. Annars vore jag en dålig affärsman.

Madeleine Allt för affärerna?

Scaramouche Naturligtvis. Det är det som är överlevnadskonst.

Madeleine Och alla liken på vägen?

Scaramouche De är till för att glömmas.

Madeleine Det går så länge det går.

Scaramouche Man håller på tills man dör. Så enkelt är det.

Madeleine Det är din affär. Jag är bara din vara.

Scaramouche Håll stilen, så klarar du dig.

Madeleine Här kommer han.

kungen (kommer in) Äntligen ledig! Här har ni mig! Och här ser jag min drottning för i natt.

Madeleine Var lagom stöddig, din överdängare.

kungen Du har en gadd som stinger. Det gillar jag.

Madeleine Gadden får du stå för själv. Jag hoppas den fungerar.

kungen Du verkar ha den rätta sportsmannaandan. När ska vi köra i gång?

Madeleine Har du bråttom?

kungen Här har ingen bråttom. Skynda långsamt, sade redan Augustus, som visste hur man skulle hålla ordning på världen. Det dummaste man kan ägna sig åt är stress. Vi har ju hela natten på oss.

Madeleine Jag menar det. Du kunde då åtminstone börja med att bjuda på lite vin.

kungen Du är ju ett geni! Vin skadar aldrig men underlättar alltid livet och allt man ägnar sig åt. Vinet gör dig både ledigare och trevligare. Bara folk som spanner sig är nykterister.

Quasimodo De bara tramsar. Kommer de aldrig till saken?

kungen Drick, mina vänner, så länge ni lever, ty efter döden törstar ni ihjäl!

Madeleine Drick inte för mycket. Då tappar du potensen.

kungen Nej, tvärtom, potensen bara ökar ju gladare man blir.

Scaramouche Det bara känns så. Lusten ökar, men potensen sviktar.

kungen Du talar som om du hade erfarenhet.

Scaramouche Vem har inte erfarenhet?

Quasimodo Tänker han förgifta dem med vinet? Han verkar då inte ha bråttom.

Charlotte (visar sig på övre våningen) Är det detta kärleken handlar om? Bara mord och bedrägeri, hänsynslöshet och flärd och ett totalt förträngande av alla känslor?

kungen Menar du att du knullar sämre för att du är full?

Scaramouche Jag menar att det inte alltid går som man tänkt sig när man är full. En ärkebiskop, till exempel, stärkte sig med några järn när han gick in till en hora och hittades sedan död i hennes säng.

kungen Pinsamt. Mycket pinsamt. Och horan var förstås fastbunden och munkavlad och kunde inte bli av med liket.

Scaramouche Ungefär så. Kyrkan fick svårt att finna en förklaring.

kungen Kyrkan har aldrig svårt att finna en förklaring. Det finns ju alltid mirakler att ta till.

Madeleine Var nu inte lika skenheliga som kyrkan. Alla vet ju att Rom är den babyloniska skökan. Inget mera snack om saken. En hora är en hora.

kungen Du skäms åtminstone inte för sanningen.

Quasimodo De bara tjarar.

Madeleine Men hur vore det om du skulle avslöja vem du egentligen är?

Scaramouche Be honom inte om det, Madeleine. Här är vi säkrast anonyma.

kungen Räcker det inte, min sköna, med att jag ger dig min kärlek? Vad mer kan du begära? Är inte det det högsta och värdefullaste av allt?

Quasimodo Den krönte skurken hädar som den landets högsta kopplare han är.

Charlotte Känslorna är ju det heligaste man har, och kärlekens innersta väsen är bara känslor. Trampar man på dem är kärleken förstörd.

Madeleine Jag var bara nyfiken.

kungen Det är tillåtet och oskyldigt. Men om jag avslöjar mig kanske du förlorar mig.

Quasimodo Ja, gå förlorad, din rucklare.

Madeleine Skulle du bli en groda från att ha varit en prins för att jag kysser dig och avslöjar dig?

Quasimodo Han är en groda redan, nej, en padda. Om jag bara kunde mörda honom själv och genast!

Scaramouche Ska ni bara tramsa omkring här med era pokaler och aldrig komma till saken?

Quasimodo Du tar orden ur munnen på mig.

Scaramouche Ni förlorar ju bara er själva och glömmer vad ni är här för.

kungen Vill du bli av med oss? Får vi inte festa? Vad är ditt värdshus till för egentligen? Att ha tråkigt?

Scaramouche Glöm inte att vi har affärer på gång.

Quasimodo Aha! Han vill äntligen få det undanstökat!

kungen Du har rätt. Det är ingen vits att uppskjuta älskogen mera. Ska vi ta oss ett ligg, lilla pullan?

Madeleine Jag har väntat hela kvällen.

Scaramouche Ert rum står färdigt.

Quasimodo Det blir hon som får göra det åt honom i sängen.

Charlotte Min kärlek trampades sönder vid första förverkligandet. Är det så för varje jungfru? Kan det finnas någon lycklig kärlek då, om man ej får ha sina känslor i fred för övertramp? Måste man sätta dem i en skottsäker bur för att få behålla dem? Nej, det blir ingen kärlek mer för mig, ty den rycktes från mig med våld från början.
(går in igen)

kungen Vad väntar vi på?

Madeleine Dig.

kungen Låt oss inte vänta då längre.

Scaramouche Ha en lång och god och ljuvlig natt.

Madeleine Tack detsamma. Inte alla överlever den.

Quasimodo Aha!

Scaramouche Ni har båda förtjänat den.

(kungen och Madeleine går upp och försvinner.)

Quasimodo Hemliga kodmeddelanden med underförstådd betydelse. Vårdshusvärden och hans verktyg har uppenbart kommit överens om hur det skall göras. Jag behöver bara stå här och vänta på säcken med min enda fiendes hatade lik!

Scaramouche *(medan han dukar undan)* Dock är det nästan mot mitt samvete. Men vad gör man inte för dubbel betalning? Den människa finns inte som inte kan köpas för pengar. Inkorruptibilitet är en absurditet och det mest orealistiska begrepp som finns. Liksom all oskuld måste gå förlorad måste alla låta sig korrumpas – eller gå under.

(skriker till verket, går upp och försvinner.)

Quasimodo Nu är allting tyst, och tidlösheten själv håller andan i väntan på det äntliga mordet och den rättvisa hämnden. Aldrig mer skall någon gyckla med puckelryggen Quasimodo! Tänk, kungen besegrad av en puckelrygg! Och de får aldrig veta sanningen, ty Scaramouche är diskretionen själv, och hans lik försvinner spårlöst. Konungen av Frankrike spårlöst upplöst i atomer – ett mysterium för alla tider! Och bara hans stackars löjliga puckelryggiga narr sitter inne med sanningen och skrattar åt hela världen! Vilket skämt! Vilken statshemlighet! Vilken skandal för franska staten! Vilken makt för mig! Och följderna struntar jag i. Min dotters fallna ära får skadeståndersättning, och det är allt som betyder något för mig.

(focus på Charlottes rum där hon ligger i sin säng)

Charlotte Jag förstår att ni har kommit för att döda mig.

Scaramouche Jag har inget val.

Charlotte På vems befallning och varför?

Scaramouche Både din far och din förförare har betalt mig för det.

Charlotte Det måste vara något missförstånd.

Scaramouche Jag beklagar, stumpan, men så är det. Det är bäst vi inte talar mer om saken. Låt det bli en snabb och smärtfri operation, så blir du genast fri.

Charlotte Jag försöker bara förstå det.

Scaramouche Din förförare är mäktig. Han har betalt mig för att bli av med dig. Din far har betalt mig för att döda din förförare. Men han är min arbetsgivare. Alltså kan jag inte döda honom. Alltså måste jag döda dig i stället.

Charlotte Ack, min far, ett olyckligt verktyg för en missriktad hämnd.

Scaramouche Det är hans problem. *(skär halsen av henne)*

Saken är biff. Rask leverans, och vi glömmer hela saken.

(stoppas ner henne i en säck. Scenen döljs.)

Quasimodo En väntan blir alltid längre än den borde vara, och denna tystnad går mig på nerverna. Händer det något? Har alla glömt bort mig? Struntar de i mig? Skall jag ge upp och gå hem? Och infinna mig hovet i morgon som vanligt och skratta som vanligt? Nej, ännu kan jag vänta. Ännu kan något hända. Ännu kan jag få min lön.

Scaramouche *(kommer ner med säcken, öppnar dörren)* Hallå, din clown! Är du där?

Quasimodo *(ivrig)* Har du säcken?

Scaramouche Saken är klar. Ingen reklamation. Du har fått din säck. Invändningar undanbedes. Försvinn nu.

Quasimodo Tack ska du ha, min vän.

Scaramouche Om du kommer tillbaka känner jag dig inte, och vi är inte anträffbara.

Quasimodo Naturligtvis. Var bara lugn. *(Scaramouche stänger dörren och låser.)*

(går en bit avsides, sätter ner säcken) En makaber lön för ett långt liv av utstånden plåga och gyckel och hån i en oändlighet av elakhet. Var lönen värt det? Skall jag ytterligare bättra på den? Såga huvudet av knölen och hämnas med att rulla fram det inför hovet? Det vore en lön att stilla bedja om att få se hans gamars nunor! (glada skratt från Madeleines rum)

Madeleine Hur länge får jag ha dig, outtröttlige älskare?

kungen Du har mig nu, men ruset är en evighet, så nöj dig med det!

Madeleine Jag försvinner när du vill.

kungen Det är bra. Ställ bara inga anspråk, så kan du inte misslyckas.

(öppnar fönstret. Ljuset faller på Quasimodo och hans säck.)

Nej, men vem ser jag? Puckelryggen! Har han nu blivit likleverantör åt Scaramouche? Kom och se, Madeleine!

Madeleine (visar sig) Stäng fönstret och ägna dig åt det roliga i stället! Låt Scaramouche sköta sitt hantverks affärer i fred! (stänger fönstret)

kungen Min älskade! (De ägnar sig åt sina övningar.)

Quasimodo Vad är detta? Har något gått fel? Har jag fått fel lik i säcken? Hur har han så kunnat missförstå mig? Han sade ju att han visste vem jag menade! (rör försiktigt vid säcken) Vilket djävulskt spratt har ödet spelat mig? Jag vågar knappt se efter. Låt det bara försvinna i floden, och spring härifrån, så långt bort du kan! Nej, jag måste ha klarhet.

(öppnar en flik av säcken, och Charlottes långa blonda hår faller ut.)

Min dotter! Nej! Inte detta! Du varnade mig för hämndens djävul! Knappast ens du själv kunde ana hur rätt du skulle få! Detta är för mycket! Detta är den största skam som någon dödlig kan uppleva! (sjunker ihop förkrossad med händerna för ansiktet)
4 (kommer in, ser Quasimodo med säcken och Charlottes hår, förstår genast hela situationen)

Tydiligen kom jag för sent. Här har mera hänt än vad någon räknat med. (hör hjärtliga skratt från kungen och Madeleine) Av allt att döma har kungen roligt. Quasimodo, hur har detta gått till? (ruskar honom, så att han måste märka honom)

Quasimodo Ack, min herre, det är mitt eget fel!

4 Hur kan du säga så?

Quasimodo Jag beställde min herres död men fick i stället min dotters död!

4 Kungen har alltså lurat dig igen, din arme sate. Det är mitt fel. Jag borde inte ha försökt hjälpa dig.

Quasimodo Tvärtom! Allting är mitt eget fel! Jag skulle ha lyssnat på min dotter! Hon varnade mig för hämndens ängel!

4 Min gode narr, du har blivit narrad mer än tolerabelt. Men ge inte upp. Ännu kan vi hämnas.

Quasimodo Nej, min hämnd har slagit fel, så fruktansvärt och ofrånkomligt fel! Jag har fått mitt straff och blivit botad från att någonsin mer kunna hämnas.

4 Stackars olycksgubbe. Han är färdig.

Quasimodo Ja, det är jag, hopplöst och för alltid, ty jag har själv tagit livet av min egen enda dotter. Slår då våldet alltid så ohyggligt fel? Är ödet i sin obönhörlighet så utsägligt grymt?

4 Det slag som drabbat dig är bara otur. Det är inte ödet.

Quasimodo Nej, jag tror dig ej. Det är mitt eget öde, och den läxan är mig outhärdligt tung att bära.

4 Stackars man. Vi skall nog kunna likvidera denne omänskliga ytlighetens kung, om bara vi får tid för skäliga intriger.

Quasimodo Jag är färdig. Jag kan aldrig mera muntra upp hans hov med glada skratt och löjligheter. Jag går hem och sjunker ner i min olyckas vanära och sorg och drunknar och försvinner spårlöst i min egen syndaflod.

4 Och kungen bara roar sig. Och kan du acceptera det och svälja det? Kan du fördrå en sådan orättvisa?

Quasimodo Hämnadens fiasko har blott lärt mig att man aldrig får ge upp sitt tålmod. Om man blir påtrampad som mask så är det bäst för alla att man ej ens vrider på sig. Bara kräla vidare och slicka dina sår med stympad lem och stukad livslust. Inget mera kan man göra.

kungen (uppifrån) Madeleine, det är fullmåne! Kom ut i ljuset och frossa i din lyckas fulla månskensromantik! Ty bättre än så här kan livet aldrig bliva! (*kommer ut med Madeleine på balkongen, båda hänryckta av lycka och tämligen sparsamt klädda*)

Quasimodo (härmar) Bättre än så här kan livet aldrig bliva! (*tömmar säcken, som visar det helt bloddränkta liket av Charlotte*)

Så slutar kärleken och livet i en pöl av smuts och stank och upplösningsförruttnelse! Jag vill ej mera ha med mänsklig kärleksfröjd att göra! Narrens skratt har stelnat i en dödskalles grimas av hångrin åt allt levande. För bort mig härifrån. Jag står ej ut med livet längre.

4 (*samlar ihop honom och stapplar ut med honom*) Kom, min vän. Du har gjort ditt. Jag tror ej kungen mer behöver dina tjänster.

(*för ut den stapplande, förkrossade Quasimodo. Liket med säcken blir kvar.*)

Madeleine Jag visste aldrig att livet kunde vara så underbart.

kungen Vad du ser är bara början. Livet är ett underverk som i sin härlighet blott bliver underbarare för varje dag, om bara man får älska.

Madeleine Är då utlösningen allt?

kungen Nej, det är bara medlet som för utvecklingen vidare. Utvecklingen är allt. Så när jag lämnar dig, så ta dig bara genast andra älskare. Håll bara fast vid regeln: låt ej livet någonsin bli tråkigt.

Madeleine Ingen risk i sådant sällskap.

kungen Det är därför jag har sådan makt, ty jag har alltid roligt.

Madeleine Ja, det tror jag ej att någon kan betvivla. (*ser liket där nere*)

kungen Vi behöver mera vin. Kom, älskade, så kallar vi på Scaramouche. (*går in*)

Madeleine (dröjer kvar) Jag ser ett lik där nere som han glömt att städa bort.

kungen Bekymra dig ej om en sådan bagatell. Det fixar han i morgon.

Madeleine Men en kvinna har i varje kvinna något av sin egen spegelbild.

kungen Kom igen nu! Jag behöver dig! Kom, Scaramouche, och hämta mera vin! Vi måste ju få leva!

Scaramouche Allt för att behaga kunderna.

Madeleine Men blott de kunder som kan betala.

Scaramouche Givetvis. Det är ju bara de som räknas.

kungen Kom igen nu! Jag är här för att ha roligt!

Madeleine Jag gör vad som helst för dig, min prins, om bara du har roligt.

kungen Det är rätt, mitt hjärta! Håll du bara stilen, spela väl din roll och håll i gång tills allting faller med ridån, ty den går alltid ner, men blott för att gå upp igen. Ty så fungerar livets eviga teater.

Madeleine Har jag spelat väl min roll?

kungen För denna natt, men varje aftons föreställning är en ny språngbräda till ett nytt livs produktion och manifestation.

Madeleine Så låt oss först avsluta denna.

kungen Ja, med mera vin och kärlek.

Madeleine Allting kan man svälja med rätt dos av vin och kärlek.
kungen Du har lärt dig komedin, min blomma, och dess lag om evig
kontinuitet.
Madeleine Och vi, aktörerna, är alla offer för den.
kungen Låt oss njuta av det.
(*De fortsätter i sängen.*)

Ridå.

(Rom, 5-7.4.2004)

Efterskrift.

När Giuseppe Verdi skulle göra opera av Victor Hugos pjäs "*Kungen roar sig*" ville han att operan skulle heta "*Hämnden*". Emellertid fick operan oändliga bekymmer och problem med censuren, som på 1850-talet fann operans dramatiska innehåll mer än lovligt anstötligt. Efter drastiska förändringar, som förlade operan till ett hertigligt hov i Mantua i stället för till ett kungligt hov, kunde operan passera som "*Rigoletto*", den puckelryggiga narrens namn i operan. Emellertid finns det nu ingenting som hindrar att Verdis önskade titel "*Hämnden*" nu äntligen får sättas som rubrik för detta betänkliga spektakel, som i denna version försökt föra fram både Victor Hugos och Giuseppe Verdis egentliga mening med dramat.

C. L.